

ALEFBĀ-YE 2^{OM}

NEGĀREŠ-E ZABĀN-E FĀRSI BE XATT-E
LĀTIN BAR PĀYE-YE ŠIVENĀME-YE
ĀVĀNEGĀRI-YE KOLLI-YE NĀMHĀ-YE
JOQRĀFIYĀYI-YE IRĀN

BAHĀR-E 1393

Fehrest

Fehrest	2
Pišgoftār	2
Āvāhā-vo nevisēhā	2
Alefbā	2
Vākehā	3
Hamxānhā	3
Tašdid	3
Āpostorof	3
Hazf, afzāyeš va jāygozini-ye āvāhā	3
Vājgunehā	3
Neveštār-e āzād-e barx-i az esmhā-ye xās	3
Bordan-e pāre-i az vāže be satr-e digar	4
Fāselegozāri	4
Jodānevisi	4
Peyvastenevisi	4
Xatt-e tire	4
Adadhā	4
Bozorgnevisi	5
Vāžehā-ye bigāne	5
Xatt-e Lātin	5
Xathā-ye digar	5
Extesār	5
Šivehā-ye kolli	5
Vāžehā-ye extesāri-ye porkārbord	5
Nešāngozāri	6
Noqte (.)	6
Alāmat-e soāl (?)	6
Alāmat-e taajjob (!)	6
Virgul (,)	6
Noqtevirgul (;)	6
Donoqte (:)	6
Alāmat-e goftāvard (""")	6
Xatt-e tire (-)	6
Xatt-e tire-ye derāz (–)	7
Senoqte (...)	7
Parāntez ()	7
Qollāb []	7
Xatt-e movarrab (/)	7
Pānevishā	8

Pišgoftār

Xatt-e Lātin emruze dar jahān naqš-e yek xatt-e dovvom rā bāzi mikonad. Barā-ye esbāt-e in eddeā kāfi-st, be tāblowhā-ye šahrhā-vo xiyābānhā va yā nešānihā-ye interneti dar hame-ye kešvarhā negāh konim. Az su-ye digar tajrobe nešān dāde, ke talāš barā-ye āmuzeš-e xāndan-o neveštan be milyunhā tan az kudakān-o nowjavānān-e irānitabār dar xārej az kešvar be dalil-e adam-e tamās-e ruzmarre bā xatt-e fārsi aqlab nākārāmad az āb dar miāyad. Be nazar miresad, ke cāre-i barā-ye borunraft az in došvāri peydā šode bāšad, va ān bekārgiri-ye xatt-e Lātin dar kenār-e xatt-e fārsi-st.

Tā cand-i piš estāndārd-i rasmi barā-ye āvānegāri-ye fārsi be xatt-e Lātin nabud. Xošbaxtāne be tāzegi estāndārd-i bā onvān-e [Šivenāme-ye Āvānegāri-ye Kolli-ye Nāmhā-ye Joqrāfiyāyi-ye Irān](#) be hame-ye vezāratxānehā-vo nahādhā-ye dowlati barā-ye ejrā eblāq šode¹. Dar in šivenāme kušide šode, tā kārbord-e in estāndārd az negāreš-e nāmhā-ye joqrāfiyāyi farātar ravad, be gune-i ke betavān har matn-e fārsi rā bar pāye-ye in estāndārd nevešt. Bar pāye-ye in šivenāme abzārhā-yi zirsāxti barā-ye qalatyābi, bar gardāndan-e matnhā az xatt-e fārsi be Lātin, tarjome-ye vāžehā va niz āmuzeš-e zabān dar dast-e towsee hastand. Alāqemandān mitavānand nosxehā-ye konuni-ye in abzārhā rā be rāygān az [alefbaye2om.org](#) daryāft konand.

Āvāhā-vo nevisēhā

Alefbā

(1) Alefbā-ye 2^{om} 31 nevisē dārad, ke 30 nevisē az ānhā yek šekl-e kucak va yek šekl-e bozorg dārand:

a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O
p	q	r	s	t	u	v	w	x	y	z	ā	č ²	š	ž
P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	Ā	Č	Š	Ž
,														

(2) Hargāh kārbord-e yek zebar yā āpostorof be dalil-e mahdudiyathā-ye amali³ emkānpazir nabāšad, ān zebar yā āpostorof miyoftad:

sedā, seda; hamšahri, hamsahri; možde, mozde; mas'ul; masul

(3) Nevisēhā-ye zebardār dar tartib-e alefbā bā nevisēhā-ye pāye-šān miāyand. Āpostorof dar tartib-e alefbā jāy nemigirad:

A (Ā), B, C (Č), D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S (Š), T, U, V, W, X, Y, Z (Ž)

(4) Haryek az nevisēhā yek nām dārad:

a (ā), be, ce, de, e, ef, ge, he, i, je, ke, el, em, en, o, pe, qe, er, es (še), te, u, ve, dove, xe, ye, ze (že)

(5) Barā-ye negāreš-e vāžehā-ye bigāne yā esmhā-ye xās nevisēhā-ye lātinbonyād-e digar niz mitavānand rox bedehand:

André, Miró

Vākehā

(6) Alefbā-ye 2^{om} 6 vāke va yek vāke-ye morakkab dārad:

Āvā	Nevise	Nemune
[æ]	a	abr, abzār, sag, dast
[ɒ:]	ā	āb, āftāb, bahār, rahā
[e]	e	emruz, esfand, sedā, sāde
[i:]	i	in, injā, bim, tehrāni
[o]	o	ostād, ordu, boz, do
[ow]	ow ⁴	owbāš, jelow, pišrow, mowz
[u:]	u	bu, dust, jāru, xubi

(7) Vākehā-ye “a”, “e” va “o” kutāh va vākehā-ye “ā”, “i”, “u” va “ow” boland hastand.

Hamxānhā

(8) Alefbā-ye 2^{om} 23 hamxān dārad:

Āvā	Nevise	Nemune
[b]	b	baste, bāz, abr, tab
[tʃ]	c	cerā, cand, āluce, gac
[d]	d	dar, derāz, pedar, sard
[f]	f	fanar, fer, sefid, kaf
[g]	g	gāv, gaz, tagarg, sag
[h]	h	hasti, hamin, rahā, rāh
[dʒ]	j	jib, jāru, bāje, kaj
[k]	k	kam, kenār, bikār, fandak
[l]	l	leng, lagad, mālidan, kacal
[m]	m	mu, mār, hamin, setam
[n]	n	nāz, narm, benām, tan
[p]	p	pās, pas, topol, gap
[ʎ]	q	qam, qalam, raqam, duq
[r]	r	rāst, raftan, sarā, tar
[s]	s	sib, sābun, tasbit, kas
[ʃ]	š	šab, šib, nešastan, farš
[t]	t	tāb, tāze, otu, taxt
[v]	v	vālā, vazeš, navid, gāv
[x]	x	xāb, xam, boxāri, paxme
[j]	y	yek, yār, māye, ney

[z]	z	zard, zohr, gozašt, rezāyat
[ʒ]	ž	žarf, žāle, vāže, kaž
[ʔ]	'	ba'd, e'temād, mas'ul, sari'

Tašdid

(9) Fešār bar ru-ye yek hamxān gāh-i dar vāmvāžehā-ye arabi rox midehad va be ān “tašdid” miguyand.

Hamxān-i ke tašdid dārad, do bār nevešte mišavad: mokarrar, tamannā, moaddel, ezzat

(10) Hamxān-e pāyāni ma'mulan tašdid nadārad. Namāyeš-e tašdid az talaffoz peyravi mikonad:

xat, dastxat, xatti, xattāt

Āpostorof

(11) Āpostorof dar āqāz-e vāže nemiāyad:

ābād, andišidan, onoq, azemat

(12) Miyān-e do vāke kamābiš hicgāh nemiāyad va vākehā yek-i pas az digar-i talaffoz mišavand. Tanhā hengām-i miāyad, ke tašdid dāšte bāšad:

Aliābād, nowāmuz, sāat, moallem, miād, fa'al

(13) Namāyeš-e āpostorof dar jāygāhhā-ye digar az talaffoz peyravi mikonad⁵:

Firuzābād, badandiš, por'azemat, bad'onoq, jāme', jāmee, ketāb-e jāme-e ravānšenāsi, badi', badii

Hazf, afzāyeš va jāygozini-ye āvāhā

(14) Hargāh dar yek vāže āvā-yi hazf yā jāygozin šavad va yā be yek vāže āvā-yi afzude šavad, in degarguni bivāsete dar neveštār bāztāb dārad⁶:

natavān, natvān; mehrbān, mehrabān, pišrow, pišravi

Vājgunehā

(15) Barx-i az vāžehā-ye fārsi dārā-ye vājgunehā-ye moxtalef hastand, be in ma'ni ke be gunehā-ye moxtalef-i talaffoz mišavand. Neveštār-e vājgunehā az talaffoz peyravi mikonad:

cešm, cašm; ju, juy; be, bed; jelow, jolow, jelo, jolo

(16) Barx-i az vājgunehā tanhā dar zabān-e goftāri rox midehand. Neveštār-e ānhā niz az talaffoz peyravi mikonad:

bārān, bārūn; digar, dige; jāru-yam, jāru-m

Neveštār-e āzād-e barx-i az esmhā-ye xās

(17) Neveštār-e barx-i az esmhā-ye xās, beviže nām-e šaxs, šerkat, berand va farāvarde elzāman az in šivenāme peyravi nemikonad⁷:

Arash, Āraš; Saipa, Sāypā

Bordan-e pāre-i az vāže be satr-e digar

(18) Bordan-e pāre-i az vāže be satr-e digar bā xatt-e tire emkānpazir-ast, be šart-i ke ajzā-ye yek hejā dar yek vāže az ham jodā našavand:

xā-ne; le-bāshā; lebās-hā, be dalil-e, be da-lil-e

Fāselegozāri⁸

Jodānevisi

(19) Fe'lhā-vo masdarhā-ye sāde dar hamegune fe'lhā-vo masdarhā-ye morakkab jodā nevešte mišavand⁹:

yād gereftan, yād nagereftan, yād migiram, yād nemigiram; dar raftan, dar naraftan, dar miravam, dar nemiravam

(20) Esmhā-ye xāss-e barāmade az peyvand-e ezāfi yā atfi jodā nevešte mišavand, hattā agar yek tekve dāšte bāšand¹⁰:

Meydān-e Naqš-e Jahān, Xāvar-e Dur, Kašk-o Bādemjān

(21) Agar dar bāzšenāsi-ye yek tarkib tardid bāšad va yā tarkib-e ehtemāli vandpazir nabāšad¹¹, jodānevisi emkānpazir-ast. Dar in surat joz'-i ke xod morakkab-ast, peyvaste nevešte mišavad:

piš az, pišaz; banā bar, banābar; banā bar in, banābarin; va gar na, vagarna; na tanhā, natanhā; dar vāqe', darvāqe'; be sor'at, besor'at; conān ke, conānke; hamin ke, haminke

Peyvastenevisi

(22) Pišvandhā-vo pasvandhā (ce tasrifi-yo ce ešteqāqi) joz'-e sāxtār-e yek vāže hastand va peyvaste nevešte mišavand:

guyand, miguyand, nemiguyand, daftarhā, āqāyān, bozorgtar, bālātarin, bozorgi, dāneš, dānešmand, bimārestān, hamkār, benām, bāadab, bikār

(23) Peyvastenevisi šive-ye pišfarz barā-ye negāreš-e vāzehā-ye morakkab-ast. Tarkibhā-yi ke be ānhā dar in šivenāme jodāgāne pardāxte našode, peyvaste nevešte mišavand¹²:

ketābxāne, toxmemorq, goftogu, pākkon, barfpākkon, yāddāšt, qulpeykar, qadboland, sarxorde, azxodgozašte, conin, conān, yekdigar, xištan, ānce, injā

Xatt-e tire¹³

(24) Hargāh vāže-i dar pey-e degarguni-ye āvāyi yā bekārgiri-ye yek vājgune kārbord-e mostaqel nadāšte bāšad, bā xatt-e tire bā vāže-i nevešte mišavad, ke bā ān yekjā xānde mišavad:

ke az, k-az; va in, v-in; be u, bed-u; man rā, ma-rā; ketāb rā, ketāb ro, ketāb-o

(25) Vāzehā-ye bitekye-i ke be vāže-ye piš az xod vābastegi-ye āvāyi dārand (vāzēbasthā), bā xatt-e tire

bā vāže-ye piš az xod nevešte mišavand¹⁴. Dar injā farq-i nemikonad, ke in vāzehā yek vāže-ye morakkab besāzand yā na. Jāygāh-e āvā-ye afzude (miyānji) pas az xatt-e tire-ast:

doxtar-emān, man-o to, pesar-i, daftar-at; bidār-im, šāh-ā, ci-st, pedar-ešān-and, ketāb-e xub-i-st, xāne-ye man, amme-vo xāle, sedā-yi, jāru-yat, xeyl-i, xeyl-i ādamhā, xeyl-ihā

(26) Dar tarkibhā-ye nāma'nus, maslehati yā tulāni, yek yā biš az yek xatt-e tire miāyad. Dar injā xatt-e tire bāyad be gun-e-i gozāšte šavad, ke tarkibhā-ye kucaktar rāyej bāšand va ma'ni-ye vāže āsib nabinad:

raveš-e sang-dar-miyān, kam-dardesarsāz, tāze-be-dowrān-reside

(27) Miyān-e vāzehā-ye yek ebārat, ke bar hasb-e niyāz mānand-e yek vāže be kār miravad, xatt-e tire miāyad: hamin man-bemiram-nāz-nakonhā

(28) Agar yek nevis-e yā vāže-ye extesāri bar hasb-e niyāz dar sarf, ešteqāq yā tarkib be kār ravad, bā xatt-e tire miāyad:

n-om, g-hā, bz.-i, p-dār

(29) Miyān-e vāzehā-ye morakkab az do vāže-ye hamtā yā vāzehā-ye tekrāri-yo šebhetekrāri-ye yek tarkib mitavān xatt-e tire gozāšt:

irāni-ālmāni, rafte-rafte, jurāb-murāb

Adadhā¹⁵

(30) Ajzā-ye adadhā-ye kucaktar az hezār tanhā bā harf-e rabt-e "o" az yekdigar jodā mišavand:

haft (7), davāzdah (12), panjāh-o hašt (58), nohsad-o haftād-o panj (975)

(31) Hezār, milyun, milyārd, ... jodā nevešte mišavad:

Se milyun-o haštsad-o panjāh hezār-o pānsad-o cehel (3,850,540)

(32) Dar adadhā-ye tartibi tanhā joz'-e pāyāni pasvand migirad:

haftom (7^{om}), davāzdahom (12^{om}), panjāh-o haštom (58^{om}), nohsad-o haftād-o panjom (975^{om}), do hezārom (2,000^{om}), bist-o panj hezārom (25,000^{om})

(33) Baxš-e kasri-yo a'šāri peyvaste nevešte mišavad:

sepanjom (3/5), bistosepanjom (23/5), bist-o sepanjom (20 3/5), dohezārom (2/1,000), bistopanjhezārom (0.025), bist-o dosadom (20.02), bistodosadom (0.22)

(34) Adadhā dar tarkib bā vāzehā-ye digar peyvaste nevešte mišavand:

panjrūze, bistopanjsāle, haftādopanjtāyi, sadhezārnafare, yāzdahdarsadi

(35) Adadhā-ye taxmini bā xatt-e tire nevešte mišavand:

se-cāhār nafar, do-se dāne, haftād-haštād tā, cehel-panjāh darsad

(36) Adadhā, be raqam, bā pasvand peyvaste vali dar tarkib bā vāzehā-ye digar bā xatt-e tire nevešte mišavand:

27om, 27i, 5-ruze, 25-sāle, 75-tāyi, 100,000-nafare, 11-darsadi

(37) Hazf dar adadhā, be raqam, bivāsete anjām migirad: sāl-e 1393, sāl-e 93

Bozorgnevisi

(38) Āqāz-e jomle bā nevis-e-ye bozorg nevešte mišavad:

Man raftam. U goft: “Man raftam.” Xarid-e xub-i bud: Yek pirāhan-o yek šalvār xaridam.

(39) Āqāz-e titr yā sarxat bā nevis-e-ye bozorg nevešte mišavad. Bozorgnevisi-ye nevis-e-ye āqāzin-e vāzehā-ye digar-e titr-o sarxat emkānpazir-ast:

Havādes-e emruz, Havādes-e Emruz

(40) Āqāz-e onvān, piš yā pas az esm-e xās¹⁶, bā nevis-e-ye bozorg nevešte mišavad:

Ali Āqā, Āqā-ye Bahrāmi, Maryam Xānom, Xānom-e Panāhi, Šāh Abbās, Rezā Šāh, Karim Xān, Xāje Nasir

(41) Āqāz-e har vāže-ye asli-ye yek goruh, ke be onvān-e esm-e xās be kār miravad, bā nevis-e-ye bozorg nevešte mišavad:

Sārā Panāhi, Tehrān, Sepidrud, Šāhnāme, Sāzmān-e Melal-e Mottahed, Jang-e Jahāni-ye Dovvom, Zereškolow bā Morq

(42) Esmhā-ye xās dar vāzehā-ye moštaq-o morakkab bā nevis-e-ye kucak nevešte miāšvand:

Xodā, Xodāyān, bāxodā, xodāyi, xodāšenās

Vāzehā-ye bigāne

Xatt-e Lātin

(43) Vāmvāzehā bar pāye-ye talaffoz-e fārsi-ye xod nevešte mišavand:

pitzā, tāksi, rādiyo, oktobr, sigār

(44) Nām-e šaxs, šerkat, berand va farāvarde 1-1 nevešte mišavad:

Wiliam Jones, BMW, New York Times, iPod, Windows

(45) Agar vāzehā-ye digar be har dalil-i bar pāye-ye talaffoz-e fārsi-ye xod nevešte našavand, kaj nevešte mišavand:

Niyoyork, *New York*; Landan, *London*

Xathā-ye digar

(46) Hame-ye vāzehā bar pāye-ye talaffoz-e fārsi-ye xod nevešte mišavand:

moallem, cāy, Žāpon

(47) Agar vāže-ye bigāne vāmvāže, nām-e šaxs, šerkat, berand yā farāvarde nabāšand, kaj nevešte mišavand:

ader ka’san va nāvelhā, yo’refa mo’meno bessimā

(48) Onsorhā-ye arabi-ye “abu” va “al” hamvāre bā vāže-ye ba’di peyvaste nevešte mišavand. Onsor-e “al” hengām-e edqām-e hejāyi bā vāže-ye pišin bā ān vāže niz peyvaste nevešte mišavad. Onsor-e “ebn” hengām-e edqām-e hejāyi bā vāže-ye pišin peyvaste bā ān vāže va dar peyvand-e ezāfi jodā az vāže-ye ba’di nevešte mišavad:

Abolqāsem, Abuali Sinā, Al’erāqi, Nasireddin, Ziyāolhaq, sariosseyr, Hoseynebn-e Ali, Isabn-e Ja’far, Ebn-e Batute

Extesār

Šivehā-ye kolli

(49) Agar dar extesār-e yek vāže tanhā nevis-e-ye bozorg be kār ravand, noqte nemiāyad. Dar qeyr-e in surat extesār bā noqte pāyān migirad:

Tehrān; TEH, Teh.

(50) Barā-ye extesār-e yek goruh yā vāže-ye morakkab behtar-ast, ke hame-ye onsorhā-ye asli naqš dāšte bāšand. Morakkabhā-ye peyvastenevis yek vāže be šomār miāyand. Dar qeyr-e in surat har vāže extesār miyābad vali peyvaste nevešte mišavad:

cāhārrāh, cr.; hejri-ye šamsi, h.š.

(51) Vāzehā-ye extesāri-ye noqtedār dar bozorgnevisi az vāzehā-ye kāmel-ešān peyravi mikonand:

Dužite Panāhi, Du. Panāhi; Tehrān, Teh.; cāhārrāh, cr.

Vāzehā-ye extesāri-ye porkārbord

(52) Barā-ye sāl-nāme vāzehā-ye extesāri-ye zir be kār miravand:

x. (xoršidi); h.x. (hejri-ye xoršidi); h.š. (hejri-ye šamsi); h.q. (hejri-ye qamari); m. (milādi, pas az milād); p.m. (piš az milād)

(53) Barā-ye māhhā-ye irāni vāzehā-ye extesāri-ye zir be kār miravand:

FAR, far.; ORD, ord.; XOR, xor.; TIR, tir; MOR, mor.; ŠAH, šah.; MEH, meh.; ĀBĀ, ābā.; ĀZA, āza.; DEY, dey; BAH, bah.; ESF, esf.

(54) Barā-ye māhhā-ye milādi vāzehā-ye extesāri-ye zir be kār miravand:

ŽĀN, žān.; FEV, fev.; MĀR, mār.; AVR, āvr.; ME, me; ŽUA, žua.; ŽUI, žui.; UT, ut; SEP, sep.; OKT, okt.; NOV, nov.; DES, des.

(55) Barā-ye ruzhā-ye hafte vāzehā-ye extesāri-ye zir be kār miravand:

ŠA, ša.; YŠ, yš.; DŠ, dš.; SŠ, sš.; CŠ, cš.; PŠ, pš.; JO, jo. yā ĀD, ād.

(56) Barā-ye bayān-e sāat vāzehā-ye extesāri-ye zir be kār miravand:

bd. (bāmdād), 09:15 bd.; bz. (ba'dazzohr), 02:00 bz.

Nešāngozāri

Noqte (.)

(57) Dar pāyān-e jomlehā-ye xabari yā porseši-ye qeyremostaqim miāyad:

Man raftam. Az man porsid, cerā xošhāl-am.

(58) Dar negāreš-e adadhā, be raqam, baxš-e a'šāri bā noqte jodā mišavad:

25.05, 2.735

Alāmat-e soāl (?)

(59) Dar pāyān-e jomlehā-ye porseši miāyad:

Kojā raft? Cegune? Na?

Alāmat-e taajjob (!)

(60) Dar pāyān-e jomle-i miāyad, ke barā-ye bayān-e šegefti, nedā, farmān yā darxāst be kār miravad:

Ce qašāng! Komak! Āfarin! Dar rā beband!

Virgul (,)

(61) Kārbord-e asli-ye virgul nešān dādan-e yek derang-e kutāh dar jomle-ast. In derang mitavānad beviže

- miyān-e jomle-ye pāye-vo jomle-ye peyrow biyāyad:

Vaqt-i resid, Mahin hanuz ānjā bud.

- harf-e rabt-e “va” yā “yā” rā jāygozin konad: Sobhhā boland mišavi, sobhāne-at rā mixori va be dānešgāh miravi. Rāmin, Narges yā Šivā ham mitavānad komak-at konad.

- dar piš-o pas-e vāže yā ebārat-e kutāh-e towzihi biyāyad:

Rāmin, dust-am, xeyli lāqar-ast.

- pas az monādā biyāyad:

Ey ostād-e bozorgvār, az šomā mamnun-am.

- Hengām-e bayān-e tārix pas az ruz-e hafte byiāyad:

šanbe, 31^{om}-e farvardin-e 1393; ša., 31-e far.-e 93

(62) Barā-ye adadhā-yi ke dastekam cāhār raqam dārand, pas az har se raqam be samt-e cap yek virgul gozāšte mišavad:

2,000; 2,025.05, 2,000,000

Noqtevirgul (;)

(63) Jomlehā yā ebārathā rā šadidtar az virgul vali molāyemtar az noqte jodā mikonad:

Mardom kār rā dust dārand; be dun-e ān fekr mikonand, ke zende nistand.

(64) Barā-ye bar šemordan-e jofthā yā dastehā-ye motefāvet-e yek goruh be kār miravad:

Dar in dānešgāh mitavān reštehā-ye pezeški-yo dandānpezeški; hoquq, eqtesād va jāmeešenāsi xānd.

Donoqte (:)

(65) Piš az naqleqowl-e mostaqim miāyad:

Āmuzgār porsid: “Ke pāsox rā midānad?”

(66) Barā-ye nešān dādan-e edāme-ye jomle bā yek baršomāri miāyad:

Mā be cand ciz niyāz dārim: sālon, musiqi, qazā va nušidani.

(67) Barā-ye ma'ni kardan-e yek vāže miāyad:

Tašxis: bāzšenāsi.

(68) Piš az jomle-i az yek goftogu miāyad:

Navid: Cerā narafti? Narges: Vaqt nadāštam.

(69) Barā-ye bayān-e dalil yā hekmat-e yek kār va niz e'lān miāyad:

Šab rā ānjā gozarāndam: Māšin-am xarāb šode bud va ta'mirgāh baste bud.

(70) Miyān-e sāat-o daqiqe dar bayān-e zamān miāyad:

07:45 bd.; 18:30

Alāmat-e goftāvard (‘‘‘’)

(71) Barā-ye naqleqowl-e mostaqim miāyad:

“Doruq bozorgtarin gonāh be šomār miraft.” Āmuzgār porsid: “Ke pāsox rā midānad?”

(72) Barā-ye barjeste kardan-e yek vāže yā ebārat miāyad.

In barjestegi mitavānad barā-ye tamāyoz, ebrāz-e fāselegiri-ye nazari yā nešān dādan-e noxostin kārbord-e yek estelāh-e now bāšad:

bā “va” yā “yā”; Mahnāz fekr mikonad, ke to “afsorde” šodi. Morād-e mā yek onsor-e tarkibi-st, ke be ān “suratsāz” miguyand. Suratsāzhā bar do gun-e-and ...

Xatt-e tire (-)

(73) Be jā-ye “tā” yā “az ... tā” miyān-e āqāz-o pāyān-e yek mahdude miāyad:

Negāh konid be s. 21-38. Dehxodā (1257-1334); Sāāt-e kār: ša.-cš., 09:00-18:00; Qatār-e Tehrān-Tabriz

(74) Be jā-ye “be” yā “bar” miyān-e do adad miāyad:

Esm-e šaxs 1-1 nevešte mišavad. Irān 2-1 Koveyt rā šekast dād.

(75) Az tekrār jelowgiri mikonad:

jodā- va sarhamnevisi

(76) Māh rā az ruz va sāl dar bayān-e tarix jodā mikonad:

31-01-1993, 31-01-93

Xatt-e tire-ye derāz (–)

(77) Piš az yek derang miāyad:

Hame tamām-e ruz dar entezār budand – yekdaf'e āmad.

(78) Dar piš-o pas-e yek towzih-e tulāni dar miyān-e jomle miāyad:

Emruz sobh – hanuz dāštam bā mādar-am sobhāne mixordam – be man telefon kard.

(79) Barā-ye jāygozini-ye guyande dar yek goftogu miāyad:

– Be pedar gofti? – Bale.

(80) Piš az nām-e soxanvar yā marja-e yek naqləqowl miāyad:

“Doruq bozorgtarin gonāh be šomār miraft.” – Herodot

Senoqte (...)

(81) Barā-ye hazf-e baxš-i az matn miāyad, ke yā mohem nist va yā xānande mitavānad ān rā hads bezanad. Agar hazf dar pāyān-e jomle rox bedehad, jomle digar noqte nemigirad:

Pišnahād-e Nasrin-o ... pazirofte šod. Bāzi-ye xub-i bud ... Fardā cekār mikoni?

Parāntez ()

(82) Barā-ye yek gozine yā towzih-e mokammel be kār miravad va mitavānad yek jomle-ye kāmél rā bā noqte-ye pāyāni dar bar begirad:

ru(y) ≈ ru yā ruy; In ketāb rā (moteassefāne) hanuz naxānde bud. Diruz be bāzār raftim. (Parvin ham āmade bud.)

Qollāb []

(83) Barā-ye yek gozine-ye jāygozin be kār miravad:

ce[a]šm ≈ cešm yā cašm

Xatt-e movarrab (/)

(84) Barā-ye do gozine-ye mostaqel be kār miravad. Agar yek-i az gozinehā dārā-ye fāsele bāšad, dar do taraf-e ān fāsele miāyad:

Vorudi-ye estaxr barā-ye kudakān/bozorgsālān 8,000/12,000 Tumān-ast. Dar bāre-ye safar be Āfriqā-ye Jonubi / Keniyā hanuz tasmim nagereftim.

Pānevishā

¹ Negāh konid be [ISNA, Eblāq-e Šivenāme-ye āvānegāri-ye kolli-ye nāmhā-ye joqrāfiyāyi-ye Irān, 21^{om}-e esfand-e 1391](#).

² In nevis-e tanhā be dalil-e hamāhangī bā Šivenāme-ye āvānegāri-ye kolli-ye nāmhā-ye joqrāfiyāyi-ye Irān āmade. Hamān āvā-ye “c” rā namāyandegi mikonad. Tanhā dar negāreš-e nām-e makānhā-ye joqrāfiyāyi be kār miravad.

³ Barā-ye nemune dar nām-e yek tārnāmā va yā dar yek rāyānešāni.

⁴ Nevis-e “w” tanhā pas az “o” miāyad. Vāke-ye morakkab-e “ow” hamiše dar yek hejā minešīnad.

⁵ Dar vāzehā-yi ke riše-ye fārsi dārand, āpostorof be kār nemiravad. Hamxān-e pāyāni-ye hejā-ye qabli be jā-ye hamxān-e āqāzin-e hejā-ye ba’di minešīnad (mānand-e narm+’af.zār > nar.maf.zār). Vali dar vāmvāzehā-ye arabi in jābejāyi aqlab rox nemidehad (mānand-e bad+’onoq > bad’onoq). Az su-ye digar dar vāzehā-ye arabi āpostorof-e pāyāni-ye yek hejā miyoftad, agar hejā-ye ba’di bā āpostorof āqāz šavad (mānand-e šam+’i > šam.’i, ba.di+’i > ba.di.i).

⁶ Dar barx-i az zabānhā-ye digar hazf-o edqām bā āpostorof nešān dāde mišavad, ke dar injā yek nevis-e ast. Nešāne-ye jodāgāne barā-ye hazf komak-i be dorostxāni nemikonad. Hazf dar fārsi kamābiš hamiše dar mowredhā-yi mošaxxas-o mahdud rox midehad, be gune-i ke xānande entezār-e ānhā rā dārad. Dar zabān-e goftāri in mowredhā ānconān tekrāri hastand, ke yek nešāne-ye viže barā-ye hazf ham nevisande rā kalāfe mikonad va ham be xānāyi-ye matn āsib miresānad. (Espāniyāyihā, ke xatt-i fonetik dārand, barā-ye hazf-o edqām nešāne-i be kār nemibarand.)

⁷ Dar Šivenāme-ye āvānegāri-ye kolli-ye nāmhā-ye joqrāfiyāyi-ye Irān, āpostorof gāh-i baste be nevis-e hamtā-yaš dar xatt-e fārsi miyān-e do vāke rox midehad (Nāru’i) va gāh-i na (Aliābād).

⁸ Be towr-e kolli hadaf az fāsele ta’yin-e marz-e vāzehā-st. Vāzehā-ye peyāpey gāh-i yek vāže-ye morakkab misāzand, ke dar in surat mibāyast ānhā rā peyvaste nevešt, con yek vāže-and. Vali tašxis-e vāže-ye morakkab hamiše sāde nist.

⁹ Joz’-e qeyrefe’li jodāgāne barresi mišavad. Sāhebnazarān bar sar-e morakkab budan-e besyār-i az fe’lhā ham’aqide nistand. Bā in šive niyāz-i be bāzšenāsi-ye fe’lhā-ye morakkab nist.

¹⁰ Bozorgnevisi-ye ajzā-ye in esmhā az ebhām jelowgiri mikonad. Barā-ye nemune agar manzur “kašk va bādemjān” bāšad, ān rā “kašk-o bādemjān” minevisim.

¹¹ Bāzšenāsi-ye yek vāže-ye morakkab aqlab došvār nist va be towr-e qarizi anjām migirad: A) U kam howsele be xarj midehad. B) U yek ādam-e kamhowsele-ast. Vāzehā-ye morakkab yek tekye dārand: kam+howsele > kamhowsele. Vāzehā-ye morakkab vižegihā-ye dasturi-ye yek vāže-ye sāde rā dārand. Dar A) “howsele” esm-ast va nemud-e tafzili nadārad. Vali dar B) “kamhowsele” sefat-ast: kamhowsele+tar > kamhowseletar. Vali andak mowredhā-yi hastand, ke dar ānhā bāzšenāsi-ye vāže-ye morakkab došvār-ast. Yek-i az dalilhā-ye in došvāri in-ast, ke horuf-e takhejāyi-ye ezāfe-vo rabt tekye nadārand. Hengām-i ke in vāzehā bā yek vāže-ye digar tarkib šavand, nemitavān tekye rā melāk qarār dād. Mowred-e digar in-ast, ke gāh-i dar šenidan-e yek yā biš az yek tekye ebhām vojud dārad. Agar vāže-ye morakkab-e ehtemāli vandhā-ye tasrifi yā ešteqāqi niz napazirad, kār došvārtar mišavad. In padide ma’mulan hengām-i rox midehad, ke goruh-i az vāzehā dar naqš-e harf-e ezāfe, harf-e rabt yā qeyd-e mahz (qeyd-i ke esm, sefat yā zamir nabāšad) zāher šavand. Xošbaxtāne šomār-e mowredhā-ye ebhāmangiz besyār mahdud-ast.

¹² Bā tavajjoh be Pišvandhā-vo pasvandhā (ce tasrifi-yo ce ešteqāqi) jozv-e sāxtār-e yek vāže hastand va peyvaste nevešte mišavand: vāzehā-ye moštaq dar tarkib peyvaste nevešte mišavand: rang+in > rangin+kamān > ranginkamān. Hamconin vāzehā-ye moštaq az yek tarkib peyvaste nevešte mišavand: asb+savār > asbsavār+i > asbsavāri.

¹³ Az ānjā ke xānande šenavande nist, bāyasti u rā dar tašxis-e jāygāh-e derang-o tekye yāri kard. Sarhamnevisi-ye tarkibhā-ye tulāni niz barā-ye u cāleš ijād mikonad. Hamconin tarkibhā-yi hastand, ke tanhā bar hasb-e niyāz-e movaqqat sāخته mišavand. In tarkibhā kārboard-e farāvān nadārand. Be hamin dalil šāyad xānande entezār-e ānhā rā nadāšte bāšad.

¹⁴ Pas zamirhā-ye dārāyi/maf’uli, fe’lhā-ye asnādi, harf-e rabt-e “e”, harf-e rabt-e “o”, harf-e nedā (“ā”) va nešāne-ye nakare (“i”) bā xatt-e tire nevešte mišavand. In kār be bāzšenāsi-ye jāygāh-e tekye komak mikonad: “zamān-e” dar barābar-e “zamāne” yā “ketāb-i” dar barābar-e “ketābi”.

¹⁵ Be dalil-e vižegihā-ye xāss-e adadhā dar in baxš yekjā be ānhā pardāخته mišavad.

¹⁶ Esm-e xās nām-e šaxs, jānevar, farāvarde, asar, šey’, šerkat, sāzmān, makān e joqrāfiyāyi va ruydād e yegāne rā dar bar migirad.